

עונג שבת (59)

עונג שבת

עונג שבת אמיתי כולל בתוכו עונג רוחני וגשמי כאחד. ובאמת שום עונג גשמי אינו משמח באמת בלי שיהיה בו תוכן ערכי-רוחני, ומאידך, שום עונג רוחני אינו שלם עד שיכוא לידי ביטוי מוחשי גם על ידי הגוף. הקושי הגדול שאיתו אנו מתמודדים בעולם הזה הוא הניגוד החמור שבין הנשמה לגוף, ועניינה המיוחד של שבת הוא לעשות שלום בין הנשמה לגוף. מצוות השבת היא לעסוק בתורה מתוך נחת ועונג, ולקיים את הסעודות המשובחות מתוך כוונה של מצווה, וכל הזוכה לכך, זוכה לטעום בעולם הזה מעין עולם הבא. וזהו שאמר הקב"ה למשה: "מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל, לך והודיע אותם (ביצה טז). שעל ידי שבת קודש יכולים ישראל להשלים עצמם באיחוד של הנשמה והגוף לשם שמיים. ומתוך כך מובן מה שאמרו חכמים שכל מי שזוכה לענג את השבת באמת זוכה להינצל מהקשיים שבעולם. כי הקשיים נובעים מהניגוד שבין הנשמה לגוף. והמענג את השבת גם זוכה לברכות גדולות, הברכות הנובעות מחיבור הנשמה לגוף. אלא שלשם כך צריך לקבל את השבת מתוך תשובה, ולהתגדל באמונה, ולהרבות בלימוד תורה לפחות שש שעות בשבת, ומתוך כך לקיים את הסעודות בשמחה של מצווה.

המלקט

הכעס והקנאה מבטלים את העונג

מי שמידותיו מקולקלות, או שאמונתו חלשה, אינו מצליח לענג את השבת כראוי. הנה למשל, הנוטה לרגזנות ועצבנות מוצא תמיד סיבות לכעוס, וכשהוא כועס כבר לא יוכל לענג את השבת בסעודות, ולא יוכל ללמוד תורה בנחת, וכך הוא הורס לעצמו את כל שבתותיו.

וישנם בעלי קנאה, שכמה שייתן להם ה' יתברך ממון ומאכלים טובים, כל זמן שלחבריהם יש יותר, אינם יכולים לשמוח. הם לועסים את מאכלי השבת ומחשבתם טרודה במה שיש לחבריהם, ובוודאי אינם יכולים לפנות את ליבם ללימוד התורה.

ומי שזוכה להבין את תוכנה המהותי של השבת, יכול לתקן את מידותיו הרעות. ולכן נועדה השבת, כדי שבכל שבוע נקדיש יום שבו נזכור את יסודות האמונה, שה' ברא את העולם ומשגיח עליו, וכל מה שהוא עושה הכול לטובה, ולכן אין סיבה להתרגז ולקנא, אלא רק לשמוח ולהתענג בטוב ה'.

המלקט

דרך העיקרית לענג את השבת

הדרך העיקרית לענג את השבת היא לא כאותם הממלאים בטנם כסוס וכפרד אין הבין, לילך אחר הערב (הטעים)... ואח"כ מרוב מאכלם נופל תרדימה עליהם ומבלים? מוחם. אלו אין נקראים מענגים את השבת, אלא הם מענגים את עצמם (בטנם) בשבת. ועל כן יכלכל דבריו במשפט, והחכם עיניו בראשו, כשיושב לאכול בבוקר, אע"ג שיאכל וישתה כראוי, אין הכוונה למלאות בטנו, כי לא מנוחה ועונג ייקרא לזאת אלא איבוד המאכל והגוף, גם הפסד לנפש, שלא יוכל לעמוד על עומדו מרוב שביעתו כדי לעסוק בתורה ובמצוות כאשר ביארנו. אבל העניין הוא שיאכל וישתה בשמחה ובטוב לבב מאכל טוב ויפה, מוטעם ומתוקן, קל העיכול, מעט הכמות ורב האיכות, ובלבד שלא ימלא את כרסו, וישתה שתים שלוש כוסות של יין לשמח את ליבו, הכול לפי מה שהוא אדם. ויקום מתוך שמחת אכילתו לקבוע לימודו, או יישן מעט לנוח ראשו ואיבריו, ואח"כ ישב ללמוד, ישא ויתן בעומקה של הלכה כפי השגתו והבנת שכלו.

השל"ה הקדוש (מסכת שבת נר מצווה לו)

מצוות עונג שבת

מצוות עונג שבת נאמר בנביא "וקראת לשבת עונג", ודעת הרמב"ן שמצוות עונג שבת היא מן התורה, וכך פסק מרן הרב עובדיה זצ"ל (בחנון עובדיה שבת א' עמ' ב') שחייב מצוה זו היא מן התורה. ולכן צריך לכבד ולענג את השבת במאכלים ערבים ובמגדנות, כל מקום כפי מנהגו. גדר "עונג שבת" הוא להוסיף מהרגילות שלו ביום חול, ולכן אם רגיל ביום חול לאכול תבשיל אחד, יכין לשבת שני תבשילים, ואם רגיל בשני תבשילים יכין ג' תבשילים, כלומר יוסיף תבשיל אחד שיהיה ניכר כבוד שבת. (מגן אברהם סימן רמב בשם הזוהר).

קדושת שבת

כשמתקדש היום בערב שבת קודש, סוכת שלום מגיעה ומתפשטת בעולם, וסוכת שלום זוהי השבת. וכל מיני רוחות רעות ומזיקים וכוחות הטומאה מחביאים ומצניעים את עצמם, כיון שמתעוררת קדושה בעולם רוח טומאה לא יכולה להגיע והעולם בשמירה גדולה, עד שאין צריך להתפלל ולומר "שומר את עמו ישראל" שזה רק בימי החול. ואפילו הרשעים בגהינם שמורים בשבת. ויש שלום למעלה ולמטה. ובזמן שמתפללים ומזכירים סוכת שלום שהיא השבת, קדושה עליונה פורסת כנפיה על ישראל ומכסה אותם כאמא על בניה, ועל ידי זה יש נשמה חדשה לכל אחד ואחד, ושמחה זו מסלקת מהם כל עניי החול וצרות ודחקות. ויש לסעוד

שלוש סעודות בשבת ולטעום מכל התבשילים. וצריכה האשה בשמחת הלב ואהבה להדליק נרות שבת, כי זכות גדולה יש בזה לזכות לבנים קדושים שיאירו בעולם בתורה וביראה, ולבעלה אורך ימים ושלוש בארץ. ואשריהם ישראל שהם בחלקו וגורלו של הקדוש ברוך הוא, ועליהם נאמר "אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלוקיו" (תהלים קמד. טו).

רמז לחמשת המשקים שהתורה נמשלה להם ישמח משה במתנת חלקו

בספר "אבני המקום" הקשה מדוע נאמר: "ישמח בלשון בלשון עתיד, היה לו לומר "שמח משה", בלשון עבר? הוא כתב שבפשוט נראה לו לומר שהכוונה שהשמחה תתמיד ותהיה לעולם. אלא שעדיין יש לעיין, מדוע תקנו לומר זאת בשבת? ויש לומר, כפי שמבאר הטור, שזאת משום שמשה פעל אצל פרעה שיתן להם, לישראל, את יום השבת ליום מנוחה. עוד יש לומר, שהיות והתורה ניתנה על ידי משה בשבת, בשחרית, ראוי לספר בשבחו, שהתורה ניתנה על ידו. הוא הוסיף וכתב, שאיתא במדרש שיר השירים שהתורה נמשלה לחמשה משקים: מים, יין, שמן, חלב ודבש. תבת "ישמח" היא נוטריקון של שמות חמשת המשקים: אות יו"ד – יין, אות שי"ן – שמן, אות מ"ם – מים, אות חי"ת – חלב. וד' אותיות שיש במלה ישמח – של דבש. ספר "ומתוך האור שבת קודש ב"

השבת אות בין ישראל להקב"ה כי לישראל עמך נתת באהבה

יהודי המחלל שבת נחשב כמומר לכל התורה כולה, וההתייחסות אליו חמורה הרבה יותר מאל יהודי שאוכל חזיר. מדוע? מבאר ה"תפוחי חיים": גוי אינו חייב לאכול דבר אחר. אם ירצה יאכל, ואם לאו לא יאכל. אולם בנוגע לשמירת שבת לא ניתן לגוי 'חופש פעולה' המאפשר לו לשמור שבת אם רצונו בכך, ולחלל אותה אם אינו רוצה זאת. אלא גוי ששבת חייב מיתה ומחובתו אפוא, לחלל את השבת. נמצא, שיהודי שאוכל דבר אחר, אינו מגדיר עצמו כגוי, שכן גוי אינו חייב לאכול זאת, אך, לעומת זאת, אם הוא חלל שבת, הוא כגוי, שכן זהו דבר שגוי חייב לעשותו! השבת, ממשיך ה"תפוחי חיים", משמשת לאות בין הקב"ה ובין עם ישראל לעולם, ועל האות הזו לקשר הקיים ביניהם יש לשמור בכל מחיר!

ספר "ומתוך האור שבת קודש ב"

מצות עונג שבת גדולה עד מאוד

וענינה, בתבשילים חשובים, הוא לפי ממונו של אדם ולפי מה שרגיל בו בחול, ומענגה כפי כוחו, והוא שאמר: אפילו דבר מועט ועשאו לכבוד שבת, כגון שהכין דגים קטנים מטוגנים בשמן קרביהן ובקמח ובלבד שיהיה ניכר שלכבוד שבת עשאו, הרי קיים מצות עונג שבת, אבל אינו חייב לעשות יותר מדאי,

כאשר אמרו חכמים: עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות, שהצריך לבריות, ומתפרנס מן הצדקה, מוטב שיעשה שבתו חול ולא יטיל על אחרים כבוד שבתותיו, שלא ירבה בהוצאות אכילה ושתייה ובהוצאות אחרות של שבת, אלא כמסת ידו.

המלקט

הלכה: הדלקת נרות ערב שבת

האיש שהדליק נרות שבת רשאי לעשות מלאכה אחר ההדלקה. ואף אין צריך להתנות קודם ההדלקה שאינו מקבל שבת בהדלקתו. שהרי אין מנהג האיש לקבל את השבת בהדלקה. ומכל שכן שרשאי להתפלל מנחה אחר שהדליק נרות שבת, ומכל מקום הרוצה להתנות פעם אחת בשנה שאינו מקבל עליו שבת בהדלקת הנרות, תבוא עליו ברכה.

"יבי"א ח"ב סי' טז אות י"

פתגם: השקר נוח, לכן רבים גרים בו. רבי מקוצץ

חקירה: תפיסה בקנס

מדין עביד איניש דינא לנפשיה, ומועילה מדאורייתא, או שהיא תקנת חכמים. (קונטרסי שיעורים בבא קמא טו-ו) ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: תפילה: פעם אחת ישב אדם בבית הכנסת והתלונן: אני מתפלל כל יום, ואומר את כל המילים ושום דבר לא משתנה. ישב לידו זקן אחד וחיך. הוא הוציא מכיסו מפתח ישן ושאל: אם תעמוד מול דלת סגורה ותנענע את המפתח באוויר, הדלת תיפתח? לא, ענה האיש, צריך להכניס אותו למנעול. אמר הזקן בשקט: המילים הן המפתח. הלב הוא המנעול. תפילה לא פותחת את השמיים, היא פותחת את האדם. והאיש המשיך להתפלל, אבל הפעם הקשיב גם למה שקורה בפנים.

סיפור חסידי

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה: יוסף דוד בן ליאל, ברוך יואל שמעון ישראל בן פנינה, ראובן ישי בן מרצדס, הדסה אסתר בת רחל בחאל קטי, פטריק יהודה בן גדליס קאמונה, אברהם רפאל בן רבקה, מאיר חיים בן גבי זווירה, ראובן בן איזא, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלום, אלחנן בן חנה אנושקה, מרים בת עזיזא, דוד בן מרים, יעל בת כמנונה, ישראל יצחק בן ציפורה, עמנואל בן סוזן אוזיה. שלום בית: גיולה חיה בת סופי לבנה ואילן יהודה יצחק בן סנדרה סולאנג'. זיווג הגון: שרה זסון אנדרה בת דומיניק רינה, יוני מאיר משה בן אסתר, אילן אלי אהרן בן אסתר, קלואי אורה בת סופי לבנה, לולה לאה בת סופי לבנה, לאה בת רבקה, אלודי רחל מלכה בת חשמה, יוסף גבריאל בן רבקה. הצלחה רבה בכל: נאור דוד בן יעל דינה, ליטל בת יעל דינה, לחנה בת אסתר ולינונת מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'ייל לאוני. לעילוי נשמת: קלוד שלמה בן ז'רמן רבקה, ראובן בן חנינה, ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, גיא יונה בן לאה, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. אליהו בן מרים, נסיים חי הוברט בן ג'ולי, דוד בן מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה. אפרת רחל בת אסטרייה כוכבה, אברהם בן אליעזר, מלכה אנרייט מרוזקה, אנדרה סעיד בן פורטונה מסעודה, קרול מזל אדסה בת גבי זרגונה, אברהם בן אסתר, יהודה יוסף בן רחל.

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollet-aixlesbains.fr